

.....

Izhaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

.....

MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

.....

Po pošti stane mesečno
3-K 20 v

Uredništvo in upravni-
štvo: Schmiderejeva u-
lica št. 5.
Telefon 3/Vl.

.....

Letnik 1.

Maribor, dne 5. decembra 1918.

Štev. 11.

Jugoslovanska država pred zborom mirovne konference.

Pred kakimi štirinajstimi dnevi so listi pri-
nesli brzojavko, da je antanta priznala južnoslo-
vansko državo kot politično enotno telo. Ta
vest je bila nato preklicana in odtodaj ni prave
jasnosti, skoro gotovo je, da oficijelno antanta
še ni mogla priznati naše bodoče države.

Vprašamo se torej, kako bomo zastopani
na mirovni konferenci. To je gotovo, da ne bo-
mo nastopali Hrvatje, Slovenci in Srbi vsak po-
sebej; to že vsled tega ni prav dobro izvedljivo,
ker bi Srbi nastopali kot zavezniki antante, do-
čim bi mi, dokler nismo priznani kot nova dr-
žavna tvorba, morali nastopati kot bivši sovraž-
niki antante, ker smo tvorili en del bivše, sedaj
razbite in premagane Avstrije. Torej bi bili celo
še nekako v nasprotju s Srbi. Da bi se temu
izognili, smo skušali že sedaj ustanoviti enotno
reprezentanco našega troimenega naroda. Hr-
vatov, Srbov in Slovencev. In ta reprezentanca
je začasno Narodno vijeće v Zagrebu, ki je zdaj
stopilo v stik s srbsko vlado, da skupno ustva-
rimo enotno jugoslovanski državotvorni zbor, t. j.
konstituanto.

Ta konstituanta bo določila državno ob-
liko.

Ker pa je enotnost, nedeljivost jugoslovans-
kih pokrajin t. j. Srbije, Ercegovosne, Hrvatske
in Slovenije prva in najvišja politična zahteva in
potreba vseh strank, zato se bo moralo sprejeti,
če treba, tudi demokratsko kraljestvo pod žezlom
Karadžordževićev. Rekli smo že večkrat, da je
demokratsko kraljestvo mnogokrat lahko več
vredno, kakor slabotna in needina republika.

V tem smislu so se n. pr. pri nas v Slo-
veniji koncem vseh koncev izrekle vse stranke,
tudi jugoslovanska socialna demokratska, čeprav
bi po svojih principih ne mogle. Pa življenska
in narodnopolitična, zlasti narodnogospodarska
potreba je dosti bolj močnejša ko vsi principi
na papirju. Kompromis je navadno vladar
sveta!

Pa ne glede na našo bodočo državno
obliko bomo Jugoslovani na mirovni konferenci
od antante največ dosegli, ako bo stala na
naši strani kraljevina Srbija, ki nas bo zla-
tiščila pred imperializmom Italije. Vse simpatije
sveta pa so danes na strani junaške Srbije in
njihovega kralja, medtem ko sicer vidi antanta,
da je Italija malo dosegla, a da je strašno
požrešna. Posebno Wilson ji bo, ako Bog da,
še enkrat moral prebrati določbe o samoodloči
narodov ter ji pokazati, da ni rabil samih fraz
radi lepšega.

Srbi, nam bodo torej morali pomagati in
nam bodo kazali pot, po kateri pridemo do
svoje lepe in velike južnoslovanske domovine.

Slovenski delavci!

(Dopis iz delavskih krogov.)

Že od pamtiveka sovražijo Nemci naše
brate Srbe! Ubijali so jim to sovražstvo v glave
njih politični vodje, njih učiteljstvo in uradniki.
Slišalo se je le o srbskih grozodejstvih, o njih
barbarstvu — vse slabo so govorili o njih — le
dobrega nič. Pri njih je bilo Srbstvo največji
grijus. Toliko sovražstva so bili zmožni vsi ti
ljudje, ki so ob izbruhu svetovne vojne proslav-
ljali Nemštvo-Viljema, ti ljudje, ki so izobešali
nemške zastave, kadar je zmagoval krvolok
Hindenburg. Prodrlo je njih sovražstvo do Srbov
med vse ljudstvo, žalibog deloma tudi med
naše.

Obmolknili so sicer začasno, toda sedaj
žopet začenjajo na skrivnem in tudi javno raz-
livati gnoj sovražstva in obrekovanja po naših
bratskih rešiteljih. Niti sam srbski in naš kralj
Peter — naš kralj Matjaž — ni varen pred
nemško nesramnostjo! Bratje delavci! Ali veste
kaj je Srb? Ali veste kaj je kralj Peter? Ne!
Ne veste tega vi, ki se ga bojite, ki se branite
narodnega kralja od Mure do Vardarja — ne
poznate našega bratskega kralja, ker je i v Vas
obtičalo nekaj hudčevega semena, katerega so
zasejali naši najkrutejši, najbolj hinavski sovragi
— Švabi! Jaz sam sem delavec, čevjar — a
ljubim kralja v Beogradu! Bil sem že tam, če-
prav ne dolgo, a živel sem prostost — svobodo
— radost! In te si želim naraž, tudi v mojo
ožjo domovino — na Štajersko! Ne očitajte mi
narodne prenapetosti; solznih oči sem stopal na
srbska tla, v duhu objemal vso to sveto — ju-
naško deželo. Ničesar nisem doživel, da bi moral
pritrčiti nemškim klevetam — nasprotno! Šetal
sem kot prost delavec med častniki in damami
— mimo kralja in drugih dostojanstvenikov
prosto in ponosno. In divil sem se temu ljudstvu,
tem izobraženim, svobodnim Srbom.

In Vi, delavci! Člani ste internacionale,
vkovati ste se dali v to najhujšo ponemčevalnico,
upali ste na zboljšanje Vaših socialnih razmer.
A kaj ste dosegli? Stojite v večini pred narodom
kot nezavedni, zaostali člani velike, osvobodjene
Srbije! Stojite tukaj in ne razumete tok časa, ne
razumete naše politike — našega ujedinjenja!
Čas je, skrajni čas, da se začnete vi vsi zanimati
v tem, da se poučite v pravem jugoslov. mišljen-
ja in čustvovanju! Strnite se z nami, delavci,
stopite v naše vrste, vrste borilcev za veliko
Srbijo, za veliko, močno in zdravo državo, da

ne bodete popolnoma osamljeni in zapuščeni
ostali potem, ko se bomo drugi radovali.

Andrej Hamov.

Političen pregled.

Proklamacija ujedinjenja s Srbijo.
Kakor smo že včeraj kratko poročali, je sprejel
v posebni avdijenci regent Aleksander delega-
cijo Narodnega Vijeća SHS. v katere imenu
je prebral dr. Pavelič adresu, s katero se de-
finitivno in za vedno proglašajo popolno ujedin-
jenje s kraljevinama Srbijo in Črnogoro v
državo Slovencev, Hrvatov in Srbov v (din-
stveno kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev
pod dinastijo Karadžordževićev. Na to adresu
je regent Aleksander odgovoril takole:

Gospodje odposlanci! Vaš prihod v imenu
Narodnega Veća S. H. S., predstavitelja našega
naroda, in vaše sporočilo o njegovi zgodovinski
važni odločbi dne 24. novembra, s katero se
proglašajo državne ujedinjenje vsega našega naroda
in vse naše mučeniške in slavne domovine, me
naponjuje z globoko radostjo. Ko sprejemam to
vaše obvestilo, sem uverjen, da izpolnjujem s
tem činom svojo vladarsko dolžnost, zakaj ž
njim samo končno udeležujem ono, kar so jeli
pripravljati najboljši sinovi naše krvi vseh treh
ver in vseh treh imen — na obeh straneh Do-
nave, Save in Drine že v čas vladanja bla-
gopokojnega mojega deda, kneza Aleksandra I.
in kneza Mihajla, ono, kar odgovarja željam in
stremljenjem celokupnega našega naroda.

V imenu njegovega Velečanstva kralja
Petra proglašam torej ujedinjenje kraljevine
Srbije z deželami neodvisne države SHS v edin-
stveno kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Ta veliki zgodovinski čin bodi najvišja na-
grada iskrenim stremljenjem in naporom vas in
vaših častitih drugov v Narodnem Veću ter
drugih sotrudnikov, ki so s smelim prevratom
stresli in vrgli raz sebe tuji jarem; ta akt bodi
tudi nagrada visoko razviti zavesti in velikim
žrtvam, ki so jih položili na žrtvenik domovine
vsi oni deli našega naroda, ki jih zastopa Narodno
Veće. Prav tako bo današnji veliki čin naj-
krasnejši venec na grobovih naših častnikov in
vojakov, padlih za svobodo in ujedinjenje, bo
najdivnejša kita na prsih srečnih onih tovarišev,
ki so s pomočjo naših velikih in plemenitih za-
veznikov z mano doživeli zmago nad sovražnikom.

Slavo izvojevanih zmag delijo z mojimi
starimi bojevniki dični borilci jugoslovanskih
oddelkov v moji armadi. Pohiteli so k vam in
vi ste jih sprejeli tako, kakor sprejema samo
brat brata. Hvala vam za sprejem, hvala vam
na navdušenju, s katerim izražate svoje zaupanje
mojemu narodu, mojemu očetu njegovemu veli-
čanstvu kralju Petru I. in meni.

Zagotavljam vas in Narodno Veće, čegar
pooblaščenici ste, da je ves narod slovenski,
hrvatski in srbski, katerega voljo in misel pred-
stavljate, lahko uverjen, da se bomo jaz in moja
vlada z vsemi onimi, ki predstavljajo Srbijo in
srbski narod, dali voditi samo po globoki, ne-
izkaljeni ljubezni bratskega srca napram vsem
svetinjam, ki so drage dušam onih kot katerih
pooblaščenici ste prišli semkaj.

V smislu želj in načrtov, ki ste jih izvolili predložiti in katere jaz in vlada v celem obsegu osvojujemo, bo naša vlada takoj storila vse potrebne korake, da se čim najpreje ustvari vse ono, kar ste predlagali, tako glede prehodno dobo, dokler se ne sestane in ne konča svojega dela velika ustavotvorna skupščina, kakor tudi glede na volitve in sestavo te korporacije.

Veren zglednim naročilom svojega očeta bom jaz, kralj svobodnih državljani, svobodne države SHS, ostal vsikdar veren, ustavnim, parlamentarnim in širokodemokratskim načelom, temelječim na splošni in enaki volilni pravici.

Radi tega bom iskal vaše sodelovanje pri sestavi vlade, ki bo predstavljala vso ujedinjeno domovino. Ta vlada bo v stalni zvezi z vami in po vas z narodnim predstavništvom, z njim bo delala, njemu bo odgovorna. V zvezi z njim in s celim narodom bo pripadala tej vladi prva in glavna naloga, da poskrbi, da se bodo meje naše države krile z etnografskimi granicami našega naroda.

Skupno z vami se smem upravičeno nadejati in se tudi nadejam, da bodo naši veliki prijatelji in zavezniki pravično ocenjevali naše stališče, ker leto odgovarja načelom, ki so jih sami proglasili in za katerih zmago so prelili veliko svoje dragocene krvi.

Prepričan sem, da se osvoboditev sveta ne bo oskrnila s tem, da bi se zročilo pod tujo oblast toliko naših poštenih in prosvetljenih bratov. Prav tako upam, da bo to naše stališče upoštevala v svojih odločbah tudi sama vlada kraljevine Italije, saj se ima ona za svojo osvoboditev zahvaljevati istim principom, istim načelom, ki so jih tako sijajno tolmačili s peresom in delom njeni veliki sinovi preteklega stoletja. Lahko trdim, da bo italijanski narod imel dejansko več koristi in si zagotovil večjo varnost, ako bo spoštoval ta načela in tradicije, in si s tem zagotovil prijateljstvo in dobro naše sosedstvo, kakor pa ako uresniči določbe londonske pogodbe, ki je bila podpisana brez nas in ki ni bila nikdar priznana od nas, podpisana v razmerah, ko se še ni računalo s propastjo Avstro-Ogrske, da so torej od takrat postali brezpredmetni mnogi nekdanji oziri. Nadejam se, da bo postal naš narod v tem in ostalem delovanju složen in močan do konca, da bo stopal v novo življenje z vedrim in ponosnim čelom, vreden priborjene veličine in sreče, ki ga čaka.

Prosim vas, gospodje poslanci, da sporočite mojo vladarsko besedo in p. zdrav mojim milim bratom širom naše svobodne in ujedinjene Jugoslavije. Živel ves narod srbski, hrvatski in slovenski!

Bodi nam vsikdar srečna in slavna kraljevina Slovencev, Hrvatov in Srbov!

Prekmurški Slovenci. Zadnji žalostni dogodki v Medmurju so obrnili občno pozornost celega civiliziranega sveta na jugozapadno Ogrsko. Znano je, pod kako težkim jarmom so jecali naši medmurški bratje, a ker jih vsa mažarska nasilstva niso mogla uničiti, so prihrumeli sedaj Mažari nadnje z ognjem in mečem, da iztrebijo vse, kar ni mažarsko. Proti temu nečloveškemu in barbarskemu stopanju mažarskega naroda je naša vlada v Zagrebu najodločnejše protestirala pri mažarski vladi.

Mariborske novice.

Nemška nestrpnost. V pokrajinah Nemške Avstrije so po raznih industrijskih krajih naseljeni tudi naši ljudje, s katerimi Nemci naravnost nečloveško delajo. Tako je dospela

v Ljubljano neka vdova s petimi majhnimi otroci iz St. Pöltna, odkoder so jo Nemci kratkomalo s silo pognali. Sirota je šla, da bi preživela svoje črvice, vprašat za delo, mesto tega je dobila prisilno potno listino, s katero je morala v domovino. Tako se je zgodilo tudi z drugimi Slovenci, med katerimi so bili tudi goriški begunci. Nabrli so jih skoraj cel vlak in pognali nazaj. Ne stanovanja, ne živčja, ne dela jim nočejo več dati. Ker ste Jugoslovani, hajdi domov, tako pravijo oblasti in domačini. Pričakovati je še več takih slučajev. Tem ljudem bo vsekako treba preskrbeti dela, katerega je več ko preveč in jela. In ko jih bodo Nemci zopet v svoje kraje vabili na roboto, bodo pač vedeli, kaj jim je storiti, saj dela bo v Jugoslaviji dovolj. Vprašanje je le, kaj naj se pri nas zgodi z Nemci iz Nemške Avstrije, katerih je po naših krajih prav mnogo, a se ni nikomur še skrivil las.

Slovenščina uradni jezik na vseh uradih. Te dni je na sodnji pogorel s tožbo nemški odvetnik, ker ni razumel slovenski. Nič mu ni pomagalo, da je ugovarjal, da slovenski ne razume. Uradni jezik je slovenski!

Lažejo naprej. Marburgerca prinaša vsak dan poročila o grozodejstvih, ki jih učinijo naši vojaki. Iz te pisave se vidi namen hujskarije proti našemu vojaštvu. — Tudi za štrajkarje izmislijo v ak dan nove hudobije Jugoslovanov. Včeraj smo zopet slišali, da so Srbi dva delavca zaklali. Prej ne bo miru, dokler ne pridejo gotovi hujškači v lukno ali pa dobe potni list na Nemško.

Mariborski meščani se učijo slovenski. Zasebna šola Legat-Kovač ne more več sprejemati, toliko ima učencev v slovenski uri. V Mariboru se uči staro in mlado slovenski, kajti meščani dobro vedo, da je mesto jugoslovansko in bo ostalo. Samo nerazsodni delavci se še dajo hujskati!

Marburgerca, ki prinaša vsak dan poročila proti Karlu Habsburškemu, niti z eno besedo ne napade nemškega cesarja Viljema, čeprav je ta človek v prvi vrsti kriv vojske. Stara ljubezen ne ohladi!

Še več lažij! Nemci in nemškotarski socialisti širijo vesti, da bodo železničarji izgubili v Jugoslaviji penzijski fond. Grda laž! — Potem lažejo, da ni postavljen inšpektor Vrečko in drugi slovenski uradniki o! generalne direkcije južne železnice, ampak da je jugoslovanska vlada te uradnike sem poslala proti volji direkcije. Delavci, ali ste res tako revni na duhu, da kaj takega verjamete. Saj vidite, da vam prihajajo vedno z novimi lažmi, komaj se ene otresete. Našo vlado pa pozivljamo, da te hujškače in lažnjavce prime pošteno za ušesa!

Nemške grozovitosti v Srbiji. Človeku se jezi, kar lasje, ko čita, kaj so vse zagrešili nemški zločinci v naši nesrečni Srbiji. Kar so mogli, so na svojem umiku pobrali, a česar niso mogli pograbiti seboj, so uničili. Te zverine v človeški podobi se niso ustrašile niti pred bolnišnicami. Tudi iz bolnišnice so odnesli vse, kar se je dalo odnesti, a drugo so uničili. V srbskih bolnišnicah danes ni niti ene postelje, ne odeje, ne rjuh. Nemci so pograbili in odnesli vse, z eno besedo vse! In potem imajo ti judje se pogum, da se pritožujejo radi prehudih pogojev premirja. Ti pogoji in tudi mirovni pogoji sploh ne bi mogli biti nikdar tako hudi, da bi Nemci vsaj deloma trpeli za zločine, ki so jih zagrešili v Srbiji, Belgiji, Franciji, Poljski, Rusiji itd. Pogledajte kako lepo so obnašajo Srbi pri nas, čeravno pridejo kot zmagovalci v naše kraje. Ali so konfu las zakriviti? In potem se še nadeajo v mestu ljudje, ki pravijo, da so Srbi

divji narod! Nemci so divjaki, da jim ni para, a Srbi so pokazali, da so olikan in zelo kultiviran narod.

Tako skrbijo za ubogega delavca. Pri zavzetju Radgone so našle naše čete sledeče zaloge živil: Mestna občina je imela sama v zalogi 6500—7000 kg sladkorja, ubogo prebivalstvo pa po 2—3 mesece ni dobilo sladkorja. Občina je imela tudi veliko zalogo drugega živeža. Pri židih Rosenberg-Neumann vse polno žita, moke, graha, fižola, kaše in ajde (vse rekvirirano blago). On trdi, da je iz Ogrskega. Mož se je pa zagovoril. O tem dobijo naše oblasti natančnejše podatke. Nemci sami nas hvalijo, ko smo blago zaplenili. Na košodvoru smo zaplenili 2 vagona zaklanih prašičev, katere so mislili odpeljati v Deutschösterreich. Pri nas pa je vsega živeža primanjkovalo. Dalavci vidite, tako so skrbeli ti nemškonacionalni vojni dobičkarji za vas. Vi ste stradali, med tem ko so imeli oni polne zaloge živeža. In od takih ljudi se še daste sedaj farbat!

Lokal za čevljiarsko delavnico

išče Franc Golob, Grajska ulica št. 20.

Odvetnik Dr. Karl Koderman naznanja, da zopet uraduje v svoji pisarni v Mariboru, Tegetthoffova cesta 30.

**Absolvirani konzervatorist
Kapelnik J. O. Pešta**
podučuje na goslih in glasovirju Wieland-
ulica št. 14 — Prijave od 2. do 4. popoldne.

Specerijska trgovina
Vilko Berdajs, grajski trg v gradu
priporoča dobro kisle zelje in repo, semena in drugo mešano blago.

Jože Ulaga, Tegetthoffova ulica,
priporoča blago na obleke za moške in ženske, druk in drugo manufakturno blago ter kravate, kolirje in srajce.

Trgovina s papirjem
Ivanka Weixl, gospodska ulica 33
priporoča božične in novoletne razglednice, papir in druge pisarniške ter šolske potrebščine.

Urar Franjo Bureš, Tegetthoffova cesta 39
prevzame vsa popravila.

Močni čevlji
(Goisserer) se zamenjajo za živež (moko, slanino).
Cvetlična ulica 27, vrata št. 7.

Zaloga vsakovrstnih oblek za moške in fante v veliki izbiri po zmerni ceni. Točno izdelovanje po meri.

Ignac Božič, krojač, Tegetthoffova cesta št. 34.

Slovenske gostilne v Mariboru:
Narodni dom
Meden in Golec na Tegetthoffovi cesti, ter
Rapoc na Tržaški cesti.

Štampilje
vsakovrstne po izredno nizkih cenah. Vilko Weixl, trgovina
s papirjem, Maribor, glavni trg 22.

Slovenske časnike
prodaja Vilko Weixl, trgovina s papirjem, Maribor, Glavni
trg 22.